

GYŰJTŐ: LESKÓ LÁSZLÓ

GYŰJTÉS IDEJE: 1975

TART.: PÁSZTORÉLET (ÚSSÁGCIKK)

1 lap

FÖLDRAJZI MUTATÓ: SOMOGYSZENTPÁL
VARRÁSKÉR

STAKMUTATÓ: XXVI,
VI, B,
XXX, 1

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTAKOMÁS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 2840 - es TÉTELE ALÓL

Somogyi
Hírlap
2840

Néplap 1975. Jan. 15
párbeszéd - társaság

11/25/27

Megmondom, mint szintigaz...

A garaboncás felhőn érkezett

Nem törődünk a tyúknyi nagyságú, mezőt lepő kánnyal. A hamis téllal sem, amely talán az igaznál is rosszabb, hisz több a betege. A nyálkás, nedves levegővel, az ablakra szürkült párával sem. Idebent — Somogyiszentpál varjaskéri részének utolsó előtti házában — jó meleg van. — De nem ám csak a tűzhely melegít! A beszélgetés, a kedv. Az adja az igazi meleget.

Megülő ember lett az egykori kinnháló.

Félig cserép, félig nád a ház teteje. A gazda viszont nem »félig ez, félig az« ember. Hosszú Lázár bátyó világléteében pásztoreMBER volt, s a jószághoz a tsz-ben is ragaszkodott. A sok-sok évtizedből tizenkét esztendeig kinnháló ember is volt. Most, hogy — így mondja — két hetes lett, azaz a 77. évébe lépett, megülőbb ember immár. Éldegélnek kettecskén, hites feleségével, akivel először — haj, de régen! — az első háború idején találkozott. Léptetett a lován Balatonkeresztúr főtucáján, a gyerekek megdobálták kövel. Köztük későbbi felesége, az akkor még tizenegy éves kislány, Tóth Brigitta.

Megdobták kövel, ő kenyérral »dobott vissza«. Magyarán kenyérkeresője lett annak a kislánynak jó néhány keserves esztendővel később. Az ilyen történeteket csak kedvében meséli el az ember. S a kedv virága a nóta. »A Nyíri-pusztán ökörgulyás voltam én, / De szép fő-

minden őse pásztoreMBER volt. Bujtár lett ő is, alig bujt ki a földből. Annak hét mérő gabona járt egy évre. A pásztornak egy felöntő gabona, rozs, kukorica. Hogy mennyi volt az a felöntő? Búzából 112, rozsból 10 kilogramm. Dukált egy kenyér is minden őr-zött állat után, no meg egy lorint búcsú pénz.

Hát hiszen egészséges élet is volt ez, csak hogy közbeszólt az első háború. A 40-es tüze-reknél szolgált Bukovinában, Horvátországban, Olaszországban. Tizenkét ló húzta az ágyút; lötték a srappelnt, amíg volt. A rohamisták, a gyalogosok és a 6-os bosnyákok nyomában haladtak. Először előre, aztán már mindig csak

vissza. Azt mondja Hosszú Lázár bácsi, fehér bajuszát két-ágúra pödörve: »Megmondom, mint szintigaz: Horvátországban jó dolgom volt, mert tót származású vagyok, aztán beszéltem egy kicsit a nyelvet. Elszegődtem, míg pihenőben voltunk, egy közeli faluban egy özvegyhez munkára...«

A Piavénál, az olasz fronton életben maradt. Harminchatezred magával morzsolta napjait a hadifogolytáborban.

A végére tizenkétezeren maradtak életben. Itthon úgy folytatta, ahogy korábban ab-bahagyta. Pásztoember kezében jobban áll a maga farag-ta bot, mint a fegyver. Elég is volt már a sok »alázatosan jelentemből«, bokacsattog-tásból. Őrizte, gyógyította a teheneket. Mert akkoriban a pástor volt az állatorvos. Most is őrizgeti az egykori gyógyító eszközöket. Az érvá-gót meg a többi szerzsámot. A fűvek tudója. A kamillát bá-t-ran lehet adni állatbetegsége-re is. A pirított gyökér embe-ri reumát gyógyít. »Fáj a derekam, mondom az asszony-nak; kenje meg erősen. Majd megevett a gyökér. Merthogy nem zsírral elegyítve reszel-tük meg...«

Biztonságot nem mindig érzett. A Nyíri-pusztán gyakran feltűntek a kóborlók. Tudakolták, mikor jártak arra a csendőrök. »Most már jönniük kell!« — ez volt a válasz. A leselkedő csösz megker-gették...

Más idők voltak. Brigitta néni jól emlékszik rájuk. »Mesélte az ipam — isten nyugosztalja —, hogy kinn őrizett. Gyütt egy nagy felhő, abban volt a garaboncás. Odament az ipamhoz egy nagy könyv-vel. Ehhez ne nyúljon! Lefeküdt aludni. De az ipam elvette azt a könyvet, és elkezdett olvasni belőle. Egyszer csak azt érezte, hogy emelkedik. Szerencsére a garabon-cás fölébredt és leimádkozta. Azt mondta búcsúzóul: — Vigyázz, gyün egy nagy felhő, ha meg tudok vele gyözködni, akkor nem lesz vihar. Igaz lehetett...«

Faggatom, »szagot kapva«. Mesél: »Úgy mondták, ha a gyerek két sor foggal szüle-tik, akkor lesz garaboncás. Ha a bábaasszony nem mondja ki, akkor hétéves korában el-hagyja a szüleit. Megy a sár-kánnyal odafönt, a magam szemével láttam. El is vágta a jég Keresztúrtban a határt!«

Kukoricakenyeret, kását, gánicát »termő« idők voltak, hol vannak már! A faragott bot, a pásztortarisznya is hát-rakerült a volt istállóba az ütött-kopott katonakabát mellé. Elfoglalta a helyüket a gáztűzhely, a hűtőszekrény, a mosógép, a centrifuga, a vil-lanydaráló. A régmúltat csak az emlékezet, a pusztá- meg a dülőnevek — Cerja, Merku-ta, Sulimány — őrzik Somogy-szentpál varjaskéri részében is. Aki nem hiszi, járjon utá-na!

Leskó László

Brigitta néni garaboncást látott.

kát legeltettem én. / Ergye bujtár tereld meg az elejét, / Ne legeljék le a rózsá levelét!« Mondanom sem kell, hogy a foka a falkának felel meg, ugye?

Hosszú Lázár bácsinak ahányra csak visszavélekszük.